

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creatvrvrm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XIII. An in statu innocentiae, potuerint homines peccare simul in eodem
statu perseuerando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

quia ex cognitione illius, eius resolutio pendet. Nunc ergo breviter assero, nullum habitum fuisse necessarium ad hanc subordinationem potentiarum præter habitus operativus virtutum moralium, & intellectuales. Probat, quia vel talis habitus esset infusus in essentia animæ, vel in potentia. Primum dici non potest. Tum quia in essentia animæ nullus habitus præter gratiam fuit in primis hominibus, ut infra ostendemus. Tum etiam, quia hoc donum dabatur ad componendam divisionem quandam, & repugnantiam, quæ naturaliter resultat in homine ex corporis, & animi compositione: hæc autem repugnantia non est in essentia animæ, quæ simplicissima est, sed in potentia: ergo habitus in essentia animæ per se non erat utilis, nedum necessarius ad hunc effectum. Tum denique quia nec formaliter nec effectivè posset ad illum effectum inuare. Secundum etiam dici non potest, quia virtutes omnes simul sumptæ periculi potentias in omni materia virtutis, in qua hæc recitudo, & subordinatio servanda est: ergo præter habitus virtutum nullus alius fuit necessarius. Imo ratio, quantum per discursum assequi possumus, videtur probare, non esse possibilem talem habitum. Et confirmatur, quia nec in anima Christi Domini, neque in B. Virgine aliquis posuit talem habitum, cum tamen illam integritatem, & recitudinem potentiarum, & carentiam omnis inordinati motus, multo perfectius, quam primi homines habuerint.

Ad tertiam interrogationem respondeo, si hoc donum consideretur quatenus tantum perficit naturam in ordine ad finem, & recitudinem naturalem, prout inveniri possit in homine creato solum ad finem naturalem, sic donum illud posset dici aliquo modo naturale, id est, non periciens naturam ad aliquid supernaturale, quod aliis dici solet naturale in substantia, seu entitate. Quomodo D. Thom. 1. 2. q. 85. a. 1. vocat iustitiam originalem donum naturæ. Quamvis etiam ita illam appellet, quia pro tota natura data est. Nihilominus tamen tale donum non potest dici naturale, tanquam naturæ debitum, & ideo recte dici potest supernaturale quoad modum. Quod contra quosdam modernos latius in materia de Gratia disputamus. Et ideo nunc plura non dicimus. At vero loquendo de hoc dono prout de facto datum est in ordine ad utrumque finem, & ad utramque recitudinem naturalem, & supernaturalem, sic supernaturale simpliciter erat quoad substantiam, & modum, ut ex dictis manifestum est, quia virtutes etiam per se infusas includebat.

Ultimò ex dictis resoluta manet questio, quam tractat D. Thom. an in primo homine fuerint passionibus animæ. Nomine enim passionis significari solent actus appetitus sensitivi quatenus cum aliqua corporis commotione fieri solent. Et in hac significatione absolute loquendo, & indefinite incertum est, huiusmodi passionibus habere potuisse. Probat, quia habuit appetitum sensitivum, est enim naturalis potentia animæ, & ad perfectum statum naturalem hominis necessaria, ergo etiam habuit actus eius, & modo connaturali quoad aliquem corporis motum, nam in his omnibus nulla imperfectio illi statui repugnans necessario includitur. Unde passionibus hoc modo sumptæ etiam in Christo, & in Virgine fuerunt. Dixi autem indefinite, quia non est necesse ut omnes actus appetitus sensitivi in eo statu locum habuerint, nam aliqui involunt imperfectionem illi statui repugnant.

Vnde D. Thom. in dicto a. 2. distinguit inter passionibus, quæ inter bonum, & malum, vel circa præsens, aut futurum versantur. Et generaliter ait, passionibus circa malum ibi non fuisse, huiusmodi sunt tristitia, vel dolor, quæ supponunt malum

Suarez. de opere sex dierum.

præsens, quod in eo statu nullum erat, ut dictum est, & tradit August. 14. de Civit. cap. 10. Et confirmatur, quia omnes isti actus pertinent ad huius vitæ pœnalitates, istæ autem ex peccato originem habuerunt, ut Concilia, & Patres supra citati docent, & paulo post tractando de immortalitate illius status ostendemus. Et ibi etiam modum, quo huiusmodi mala in eo statu vitarentur, declarabimus, & Scoto respondebimus, qui in 2. distinct. 29. oppositum sentire videtur. Et hinc inferitur etiam timorem sensibilem ab illo statu abfuisse, quia nullum erat periculum alicuius imminens mali corporalis, neque aliquid huiusmodi tanquam possibiliter futurum apprehendebatur. Et ita etiam docuit D. Thomas. De odio autem nihil dicit, non videtur autem repugnare illi statui actus odij saltem abominationis, seu consequentis ad amorem concupiscentiæ alicuius boni sensibilis, quia tale odium nullam imperfectionem supponit, quia non est de malo ut præsentis, vel futuro, sed absolute, & secundum se spectato. Ut, v. g. sicut poterat Adam amare vitam, ita & mortem odio habere, quia eadem est utriusque ratio, imo tale odium mali, est virtualis amor contrarij boni. Ira autem & desperatio illi statui repugnabant, eadem ratione, qua tristitia, vel timor.

At vero in passionibus, quæ versantur circa bonum, amor, & delectatio non solum in eo statu esse poterant, sed etiam erant illi maxime consentaneæ, & ad eius perfectionem necessariae, quia sine amore, vel voluptate nullum bonum potest esse perfectum. Fuisent autem isti affectus in illo statu solum circa objecta naturæ convenientia, & recta ratione regulata, quia, ut dictum est, omnia essent in illo statu ordinatissima. Similiter admitte D. Thom. in illo statu eas passionibus, quæ circa bonum absens ut futurum versantur, ut sunt desiderium, & spes, quia in illo statu non essent omnia bona corporalia præsentia, & discursu temporis comparari possent, & ideo aliqua desiderari, vel sperari possent, cum moderatione tamen, quia nec desiderium posset transire in concupiscentiam æstuantem, neque spes ita differretur, ut animam affligeret. Et sic de cæteris iudicandum est.

Alio vero modo solent isti actus quasi per antonomasiam vocari passionibus, quatenus in nobis rationem præveniunt, & hoc modo satis ex dictis constat prædictos actus non habuisse in Adamo statum passionibus, sed propassionibus, iuxta modum loquendi Hieronymi Epist. 22. ad Eustoch. de quo videri possunt dicta in tom. 3. tertiæ partis disp. 34. sect. 1. in fin. & hæc doctrina applicari potest ad similes actus prout esse in voluntate, & circa bona, & mala spiritalia versari possunt. Nam posset ibi esse amor Dei, & odium peccati, & desiderium beatitudinis, & spes eius: timor autem peccati esse posset quo ad simplicem fugam peccati, non tamen quoad sollicitudinem, & anxietatem animi, quia non apprehenderetur ut malum imminens, sed tantum possibile, quod facile vitari posset, & sic de cæteris.

CAPVT XIII.

Virum in statu innocentia potuerint homines peccare, simul in eodem statu perseverando.

DVobis modis intelligi potest, primum hominem in primo statu potuisse peccare vno modo in sensu diuiso, ut aiunt, id est, amittendo statum illum felicem si peccaret, alio modo in sensu composito, id est, perseverando in illo statu etiam committendo aliquam culpam, quæ ipsum ab illo

Duplex questio sensus.

P

Resolutio
prioris.

Posterior sen-
sus tractan-
dus subdipi-
catur.

2.
1. Punctum
an mortale
aliud ab eju-
s ligni vetiti
potuerit ad-
dam com-
mittere.
Affertio 1.
communis
affirm.
Probatur 1.
ratione.

Et authenti-
cate Eccle-
siæ 15.

Confirm. 1.

Confirm. 2.

3.
1. Punctum
an per tale
aliquid mor-
tale, amitte-
ret statum
suum.

Negant A-
bulen. & Ca-
therin.
Prima eorū
probatio.

Quid cor-
dat Cather.
consequen-
tiam suam opi-
nionem
2. Probatio

illo statu felici non deiceret. De priori sensu nulla est questio, nam de fide certum est, potuisse hominem perdesse illum statum peccando, nam de facto ita deliquit, & statum amisit, vt constat ex Gen. 3. & alijs frequentibus Scripturæ locis, & ex definitionibus Conciliorum, præsertim Milevit. Arausic. & Tridentin. session. 5. vt infra latius videbimus. In secundo igitur sensu mouetur questio, potestque de peccato mortali, & de veniali tractari: & de utroque possunt duo inquiri, vnum est, an aliquod tale peccatum posset committi, & an si committeretur, per tale peccatum status ille amitteretur.

Circa peccatum ergo mortale, quamuis de fide sit, vt dixi, potuisse homines peccare comedendo de ligno vetito, & per illud peccatum iustitiam, & statum amittere. Nihilominus dubitari potest, an potuerint alia peccata mortalia committere, & an illa committendo statum amitterent. Sed de priori puncto nulla est controuersia, omnes enim fatentur, potuisse primum hominē alijs modis peccare mortaliter, etiam si de ligno vetito non comedere. Probat, quia fuit simpliciter liber ad peccandum, vt effectus probauit, nec legimus, fuisse determinatam eius voluntatem ad bonum, vel quoad exercitium, vel quoad specificationē, magis in vna materia, quam in alia: ergo cum talis determinatio nō sit homini naturalis, nec possit, nisi ex singulari gratia Dei haberi, non potest cum fundamento affirmari. Præsertim cum Eccl. 15. absolute dicatur: *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui.* Et infra: *Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod uolueris porrigere manum tuam, ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei dabitur illi.* Per quæ verba explicatur libertas, etiam prout fuit in prima conditione in ipso Adamo: ergo non possumus dicere, in illo statu fuisse priuilegium quasi stabili lege concessum, vt homo nō finiretur peccare mortaliter in alijs materijs, quando præceptum de non comedendo de ligno vetito non transgredere: ergo simpliciter potuit tunc homo peccare mortaliter in quacunque materia. Accedit, quod non magis erat necessaria ad perfectionem illius status, vel illi debita impeccabilitas in vna materia, quam in alia. Neque etiam solet Deus nisi fortē per valde extraordinarium priuilegium confirmare hominem in bono in materia vnius virtutis, & non aliarum.

Denique de facto constat ante transgressionem illius præcepti positiui peccasse primos homines saltem in mente, contra alia præcepta, & virtutes, vt infra videbimus: neque in hoc est aliqua difficultas.

Nonnulla verò superest in altero puncto, scilicet, an per quodcunque mortale peccatum amitteretur ille status quoad internam hominis rectitudinem, & bonam compositionem, quam explicuimus. Aliqui enim Theologi negarunt, amitti iustitiam originalem per alia peccata, etiam si amitteretur gratia: iustitia enim originalis aliam rectitudinem includit. Ita opinatur Abulens. Gen. 3. q. 6. & 7. & Cather. ibid. Fundantur primò, quia de facto putant, Euam peccasse per superbiam, vel alijs modis antequam comederet de ligno vetito, & tamen non amisisse originalem iustitiam donec comedit: quod probant, quia antequam comederet, non erubuit, nec sensit defectum originalis iustitiæ. Quod si instetur inde sequi, Euam non amisisse iustitiam, donec Adam comedit, quia antea etiam non erubuit. Respondent concedendo sequelam. Putatq. Cather. in Opusc. de peccat. Orig. legem Dei fuisse, vt illa iustitia in nulla persona, etiam si peccaret, amitteretur, quando Adam tantum caput totius generis humani non peccaret comedendo de ligno vetito. Quam legem ex illo tantum effectu colligere videtur. Ratione id decla-

rant, quia illa rectitudo iustitiæ nō ferebat per gratiam gratum facientem, quia per se non eleuabat hominem ad finem supernaturalem, sed tantum rectum ordinem in naturalibus constituerebat. Ergo quamuis per quodlibet peccatum amitteretur gratia, non erat necessarium amitti illam rectitudinem, vel iustitiam. Probat, consequentia: tum quia rectitudo illa erat veluti quædam gratia gratis data, quæ nō tollitur, etiam si gratia gratis facientis amittatur: tum est quia naturalis rectitudo per se non pendet à supernaturali ordine: ergo potest integra manere, licet gratia amittatur: tum deniq. propter solum efum de ligno vetito Deus est mortem cōminatus, dicens: *In quacunque homo comedere ex eo, morte morietur.* Gen. 2. ergo propter alia peccata nō incurreretur mors: ergo nec iustitia amitteretur.

Sed omnino dicendum est, non potuisse rectitudinem illam simul esse cum aliquo peccato mortali, si ac prout quauis in sensu diuiso potuerint homines in illo statu peccare mortaliter in quacunque materia, nō tñ in sensu composito, quia per quodcunque mortale peccatum amitteretur rectitudo illius status. Hoc manifeste supponit D. Th. vbi sentit, iustitiam originalem, vel esse idem cū gratia gratum faciente, vel rectitudinem eius in gratia fuisse fundatā, vt patet ex 1. p. q. 95. a. 1. & q. 100. a. 1. & 1. 2. q. 83. a. 2. ad 2. Quod sequitur Soto lib. de Nat. & grat. c. 5. & alij Thomistæ, qui solum in hoc conueniunt, q. iustitia non poterat à gratia separari. Vnde cū certum sit, gratiam amitti per omne peccatum mortale, consequenter iustitiam etiam amitti necesse fuit. Hoc autē, quod hæc ratio supponit, scilicet illam rectitudinem fuisse in gratia fundatam, infra tractabitur, & confirmabitur. Nunc probatur 2. nam etiam si daremus, illam rectitudinem potuisse à gratia separari, imò de facto separatam fuisse, vt Bonau. Scot. & alij volunt: nihilominus non potuisset esse simul cum peccato mortali, quia omne peccatum mortale est contra rectitudinem rationis, & ideo repugnat cū rectitudine iustitiæ, q. in debito ordine rationis per subiectionem ad Deum vt vltimum finē fundatur, ita vt inferior ratio esset subiecta superiori, quando superior esset subiecta Deo: ergo ablata subiectione superioris rationis ad Deū per quodlibet peccatum mortale, auferebatur fundamentū, & basis illius rectitudinis, & consequenter tota caderet, ac euerteretur. Tertio eo ipso, q. homo peccaret mortaliter, fieret reus æternæ mortis, & consequenter constitueretur in statu capaci pænæ, ac doloris & mortis, quod repugnat rectitudinī illius status.

Vltimò possumus argumētari torquendo argumētū ab effectu, nā Eua statim ac interius peccauit per superbiam, amisit originalem iustitiam, ergo signum est, per quodcunque peccatum mortale admittendā fuisse. Consequentia est clara, & antecedens probatur ex Aug. 1. 11. Gen. ad lit. c. 30. dicente, ideo statim fuisse deceptā, quia iā peccauerat: ergo per peccatum facta est capax deceptionis: ergo iā amisit priuilegium rectitudinis iustitiæ, quæ hominē reddebat incapacē deceptionis, vt supra dixi. Neq. potest dici, amisisse iustitiam quoad hunc effectū, & non quoad alios, quia non est maior ratio de vno quam de altero. Vnde non mihi placet, q. Caiet. d. q. 95. respondet ad argumētū de Eua, scilicet illam peccando amisisse originalem iustitiam non totaliter, sed quoad aliquid indicans amisisse illā quoad alios effectus, quāuis non amisit quoad subordinationē fomitis, à qua proueniebat, vt non erubesceret. Non, inquit, hoc mihi placet, quia sine ratione, vel necessitate dictū est, imò est valde probabile, per illa verba Gen. 3. *Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis aspectu, delectabile* indicari aliquā deordinationem factā in portione sentitiua. Indicat n. illa verba sub-

SVARE
de Angelis
re 6. d. 1. rum
anima.

D. V.

reptionem quandam, & inconstantiam in motu oculorum, & phantasia; imò & aliquem motum affectionis in appetitu ratione cuius fructus arboris pulcher, & delectabilis longe aliter, quam anrea apparebat. Quod significauit Benedict. Recir. l. 5. ubi supra, & latius docet in l. 6. Gen. notans in illis verbis tria vitia, curiositatem, voluptatem, & vanitatem ex Rupert. l. 9. de Trin. ca. 9. & Bernard. in tract. de gradib. humil.

Absolutè ergo dicendum est, statim ac Eua interiorius mortaliter peccauit, totum priuilegium interna rectitudinis, & integritatis naturæ, seu iustitiæ originalis amisisse. Non erubuisse autem, nec motum libidinis habuisse, antequam & ipsa, & maritus, de ligno vetito comederent, non ex speciali dono, aut priuilegio, sed ex defectu obiecti prouocantis, & ex nimia applicatione, & attentione ad aliquid aliud peragendum. Dico ex parte obiecti de iussu occasione erubescendi, & libidinosi motus, quia in primis seipsam non videbat, dum fructum arboris aspicebat, fumebat, gustabat, & marito porrigebat. Et quamuis meritum necessario videret, quando cum illo loquebatur, fortasse ab illo etiam vt ab obiecto non prouocabatur, quia Adam nondum donum innocentie perdidit, & probabile est per illud donum datum esse, non solum vt persona non posset ab alijs prouocari, sed etiam, vt nec alios prouocaret ad libidinosos motus. Hoc enim priuilegium beatissimæ Virginii datum esse, alibi cum sanctis Patribus docuimus: indeoque satis credibile est, idem fuisse datum hominibus in statu innocentie.

Deinde quantum obiectum non omnino deesset, nihilominus impediri potuit eius excitatio ex magna attentione, & occupatione circa res alias. Nam in primis toto tempore tentationis serpentis vsq; ad eum de ligno vetito Eua tota erat cogitabunda circa diuinum præceptum, & comminationem & circa verba, & promissiones serpentis. Et postquam cepit appetitum excellentie concipere, vehementer intendit ad considerandum fructum arboris, donec illum comedit. Deinde vero nimium desiderauit, virum habere sui facti socium, & ideo sollicita fuit ad querendum, & persuadendum maritum, nec illam sollicitudinem remisit, donec effectum consequuta est: ideoq; otium non habuit vt ita dicam, erubescendi, aut libidinosæ concupiscendi. Et ob eandem fortasse rationem, non animaduertit ad alios effectus peccati, quos iam passa fuerat, quia illud tempus breue fuit, & illi non vacauit, quasi in suos internos actus, & effectus reflecti, vel certe licet illi essent effectus peccati, & priuationis iustitiæ, non poterat illos cognoscere sub ratione effectuum, quia non oportet, vt omnia priuilegia illius status prius cognosceret.

Et per hæc rationibus in contrarium satisfactum est. Quia licet rectitudo illa, seu integritas naturæ non esset formaliter per gratiam gratum facientem, nihilominus in illa fundabatur. Et præterea formaliter repugnabat cum obliquitate peccati mortalis, & ideo non est comparabilis cum alijs gratijs gratis datis. Ad vltimum verò de pena mortis in fine numeri 3. responderetur in primis, quod licet Deus solum dixerit, *In quacunque die comederis, morte morieris* non excludit reliqua, nec dicit tantum propter hanc causam morte morieris, sed quia illud tantum præceptum tunc faciebat, ideo illius poenam explicuit, vt grauitatem transgressionis simul explicaret: de alijs vero tacuit, quia de illis tunc non agebat. Ex paritate autem rationis, & grauitate cuiuscunque peccati mortalis intelligi potest idem dicendum esse de reliquis. Deinde vero addo, ibi specialiter Deum fuisse loquentem ad Adam, vt erat caput totius naturæ, & ita comminatum fuisse illi mortem, non tantum pro sua per

Sunt de opere sex distincti.

sona, sed etiam pro tota natura, & in hoc sensu penam illam fuisse propriam illius delicti comedendi de cibo vetito, nam propter alia peccata posset Adam mortem sibi mereri, non autem toti naturæ, sicut de amissione gratiæ, & iustitiæ in sequentibus dicitur.

Circa alteram partem de peccato veniali eadē duo puncta tractanda sunt, quæ mutato corpore expediemus, quia ita vtriusque resolutio melius constabit. Primo ergo interrogamus, si primus homo in illo statu permitteretur peccare venialiter absque graui lapsu, (vt sine dubio fieri posset) an per tale peccatum amitteretur iustitia originalis, seu donum naturalis rectitudinis. Et ratio dubitandi esse potest, quia per tale peccatum non amitteretur gratia, alias non esset veniale, quia animam occideret, & de se æterna gloria priuaret: ergo nec amitteretur iustitia apud Deum: ergo nec naturalis rectitudo. Probatur hæc vltima consequentia, quia rectitudo illa tunc dabatur ratione iustitiæ originalis: ergo manente principali non amitteretur accessorium. Tum etiam, quia donum illud magnum bonum erat: ergo priuatio illius grauiissima fuisset poena: ergo non est verisimile peccatum veniale, quod leue est: dignum fuisse tanta poena. Tum præterea, quia, vt dicebat Abulens. illud donum erat veluti quedam gratia gratis data, quæ per peccatum saltem veniale non amittitur. Tum deniq; quia iustitia originalis data est sub illa conditione, *In quacunque die comederis ex eo, morte morieris*: ergo licet peccaretur venialiter, non auferretur ille status, quia non impleveretur illa conditio. Et hanc partem tenet Scot. in 2. dist. 21. Et latius ibi descendit Herrera disp. 22.

Nihilominus dicendum est, non potuisse statum originalis iustitiæ integrum permanere, si homo venialiter peccaret. Probatur, quia ipsummet peccatum veniale formaliter est diminutio quedam illius status: ergo non posset cum eius integritate consistere. Aggredens probatur, quia rectitudo illius status in hoc consistebat, vt quandiu homo esset coniunctus Deo, vt vltimo fini, non deficeret circa media, quæ ad illum ducunt, sed peccatum veniale est defectus circa media ad verum vltimum finem conducentia, iuxta doctrinam D. Tho. 1. 2. q. 88. a. 1. ergo ex se inducit defectum repugnantem illi statui, saltem quoad integritatem eius. Itē pertinebat ad rectum ordinem illius status, vt quandiu portio animæ superior esset Deo subiecta, omnia inferiora ei perfecte essent subdita, teste Aug. l. 14. de Ciuit. c. 26. Sed per veniale peccatum inferior rationis pars dēnit à superiori, & illi aliqua ex parte relinquitur: ergo per tale peccatum necessario rectitudo illius status immutaretur. Tercio immunitas ab omni poena ad illius status felicitatem pertinebat, sed hæc per veniale peccatum amitteretur, quia per illud fit homo reus alicuius poenæ: ergo.

Respondent aliqui hæc argumenta probare, peccatum veniale repugnare statui innocentie, quia innocentia dicit carentiam omnis culpæ, non tamen probare quod repugnet statui iustitiæ originalis. Veruntamen in peccato duo sunt, culpa, & poena, seu poenæ reatus, & ratione culpæ repugnat veniale peccatum perfectæ innocentie, ratione a. poenæ dicimus repugnare statui iustitiæ, non quoad statum gratiæ, sed naturæ, seu rectitudinis integritatem. Et hoc modo procedunt argumenta facta, quia quodlibet peccatum veniale inuertit iustitiæ ordinem, & de se subdit hominem alicui poenæ, imò secundum rectam rationem est obiectum tristitiæ, & doloris: ergo repugnabat rectitudini illius status.

Est tamen circa hanc assertionem considerandum, statum illum non constituisse in aliquo particulari

9
Punctum simile peccato dicitur an etiam amitteret Adam iustitiam orig. peccando venialiter tantum. Arguitur pro parte neg.

Argumentum consequentia ostenditur quadrupliciter.

10
Assertio 3. in ordine, confirmans.

Probatur 1.

Probatur 2.

Tercio.

11
Eiusus quod rindam.

Refellitur.

12

Duo assen-
sionis sensus.

ticulari effectu, vel perfectione actuali, vel habi-
tuali, sed in quadam collectione plurium bono-
rum constituentium quendam felicitatis modum,
& integram rectitudinem illius status. Duob. ergo
modis potest intelligi statum illum amittendum,
vel diminuendum fuisse si in illo venialiter pecca-
retur, primo in eo tantum, quod formaliter, & in-
trinsece aduersatur peccatum veniale illi rectitu-
dini. Secundo non solum in ea parte, sed etiam in
alijs bonis illius status. Sic n. in qualibet perfectione,
quæ in collectione, & conuenienti ordine plu-
rium rerum consurgit, duplex modus diminutio-
nis, aut corruptionis fieri potest. Vt patet in sani-
tate, nam potest amitti quodammodo, vel dimi-
nui, si in aliquo humore nimia alteratio fiat, vel si
fiat in omnibus, & idem est de pulchritudine, & si-
milibus. Ita ergo duplex immutatio in illo statu
iustitiæ, vel integritatis naturæ intelligi potest.

De uno pro-
cedit mani-
feste.

13

De altero

non item.

Id ostenditur

facta inuolun-

tate in in-

stificante

gratia.

Item in vir-

tutibus per-

accidens in-

fuisse utriusque

appetitum.

Item in sci-
entia.

De alijs ta-
dem illius
status priui-
legijs non
nullis non
procedit sa-
tis certo as-
sertio.

14

Ad rationes

in num. 9.

quatenus

proxime di-

ctis obstat

possunt.

Rationes igitur factæ probant quidem, diminu-
dum fuisse illum statum per peccatum veniale pri-
ori modo, scilicet secundum quid, & auferendo
particulam quandam integritatis, & perfectionis
eius. Et in hoc sensu accipienda est assertio posita.

An vero per peccatum veniale amitterentur om-
nia alia priuilegia illius status, affirmare non
possumus. Imo de aliquibus certum videtur non
fuisse amittenda, de alijs autem res est incerta. Nā
si ille status includebat gratiam, & habitus per se
infusos, certum est, non fuisse excludendos per
peccatum veniale, sicut nec nunc excluduntur. Item
si includebat omnes habitus virtutum mor-
ralium per accidens infusorum, non est verisimile
fuisse amittendos per peccatum veniale, quia de se
non sunt impossibiles cum peccato veniali, &
ex se non postulat, vel meretur tale peccatum, vt
Deus non conseruet huiusmodi habitus, quos se-
mel infudit, nam illa conseruatio, supposita pro-
ductione naturaliter debita est, quādo forma cō-
traria non inducitur. Vnde existimo etiā per graue
peccatum non amisisse primum hominem huius-
modi habitus per accidens infusos voluntati, vel
appetitui, sicut nec scientias amisit, nam hæc sunt
perfectiones de se ita naturales, vt in homine la-
pso, & in peccato existente, & in puris etiam natu-
ralibus esse possint: Deus autem non priuat his
naturalibus bonis propter peccata secundum cō-
mūnem legem. Præter hæc autem fuerunt in illo
statu alia priuilegia, vt carentia fomitis, præserua-
tio ab omni errore, & donum cuiusdam immor-
talitatis, & impassibilitatis corporis, vt videbimus.
De huiusmodi ergo incertum est, an propter solū
veniale peccatum, si fieret, amittenda essent, quia
ex vi solius rationis id affirmare non possumus,
quia peccatum veniale de se non habet repugnan-
tiam cum illis bonis, nec videtur ex se illorum pri-
uationem mereri. Neq. etiam constat, huiusmodi
legē fuisse à Deo statutam, imò probabilius est, nō
fuisse: quia ita est ille status institutus, vt in eo nō
esset illa lex necessaria, vel potius vt illius capax nō
fuerit, vt in vltimo puncto monstrabimus.

Atq. ita est facile rationes in contrarium soluere,
nam illæ procedunt de amissione totius doni,
quoad omnes effectus, & priuilegia eius, & sic fa-
temur, non fuisse amittendum per solū veniale
peccatum, quia hoc omnes confirmationes ibi fa-
ctæ sufficienter ostendunt. Nihilominus tamen
non probant integritatem & rectitudinem illius
status aliqua ex parte non fuisse immutandam, id
est, vel tollendam, vel minuendam, veniali pecca-
to intercedente, quia peccatum ipsum veniale &
per se, ac formaliter illum rectum ordinem inuer-
teret, ratione suæ intrinsece inordinationis: vel a-
liquam etiam pœnam illi statui repugnantem me-
reretur. Neq. obstat ratio ibi facta, quia si mane-
ret iustitia, maneret etiam rectitudo naturalis,

quia accessorium sequitur principale: nam con-
trarium huius ponitur in ipsa hypothesi, nimirum,
quod veniale peccatum committatur manente
iustitia originali, saltem quoad reliqua. Vnde tunc
consequenter dicendum esset, iustitiam illam
perfectam rectitudinem, & integram contulisse,
nihilominus tamen potuisse aliqua ex parte dimi-
nui. Atq. ita licet potissima pars illius iustitiæ esset
vnio cum Deo, nihilominus potuisset ab illa sepa-
rari aliqd accessorium, seu minus principale, quia est
qd posterius, & separabile per humanam libertatē.

Videndum ergo superest, vtrum absolute fuerit
possibile id, quod in illa hypothesi supponitur, vel
potius aliquod repugnans in illa hypothetica que-
stione inuoluatur: id est, an absolute loquendo
homo in dicto statu conditus, antequam pecca-
tum aliquod committeret, posset venialiter pec-
care. Et in hoc sensu multi Theologi affirmantem
partem docuerunt, sed non eodem modo. Nam
duplex est peccatum veniale, vnum quod ex surrep-
tione vocatur, quia ex imperfecta deliberatione
per motum aliquem illam præuenientem comit-
titur, quomodo etiā in materia graui peccare ve-
nialiter contingit, aliud, q. cum perfecta delibera-
tione fit, & ideo solū in materia leui locum habet.

Prima igitur opinio est, Adam potuisse vtroq.
modo peccare venialiter. Ita tenet Scot. in 2. d. 1.
& sequitur Gabr. ibi d. 22. q. 1. a. 3. dub. 1. & Maior,
ac B. Bolin d. 21. Fundatur Scot. præcipue in hoc,
quod peccatum veniale non est contra præceptū,
sed contra consiliū: potuit autem Adam nō vio-
lando præcepta, nec deserendo vltimum finem a-
liqua facere, quæ vel non maximè expeditent, vel
aliquo modo à fine retardarent, quod ad peccan-
dum venialiter sufficit. Item poterat hoc facere
vel plenaria libertate in materia leui, vt dicendo
verbum otiosum, vel leue mendacium, aut in ma-
teria graui per surreptionem insurgentem saltem
in voluntate, vt, g. per motum dubitationis in-
deliberatam circa materiam fidei. Secunda senten-
tia admittit in illo statu peccatum veniale in ma-
teria leui cum plena deliberatione, quia hoc pec-
catum non supponit aliquem motum præuenientem
contra rationem, sed seruato recto ordine in
motione ex parte obiecti, & inferiorum potentia-
rum, ex vi solius libertatis potest committi. Et h-
deus in priori parte repugnat rectitudinem illius sta-
tus: posterius vero pars ex plena libertate sequitur
quæ in illo etiam statu seruanda fuit. Ita tenet
Alciod. l. 2. sum. tract. 10. c. 3. q. 4. principalis, & Al-
main. tract. 3. Moral. c. 22. Tertia vero opinio v-
trunq. genus peccati negat fuisse possibile in illo
statu. Hæc est sententia D. Tho. 1. 2. q. 89. a. 3. vbi est
communis omnium scribentium, & Thomistarū
in alijs locis, Capreol. & Hispanen. 2. d. 21. q. 10. de
Natur. & Grat. c. 6. in fin. Eandem tenuit Alb. 2. d.
21. q. 10. Alenf. 2. p. q. 103. membr. 6. & Bonau. in 2. d.
21. artic. 3. q. 1. & ibi Durand. quæst. 4. Richard. art.
3. quæst. 1. Marfil. in 2. q. 14. artic. 1. part. 1. Egid. ea-
dem dist. 21. q. 2. art. 3. & Argentina q. 1. artic. 1. &
ibi fere omnes. Et hanc sententiam veram censu-
mus, eamque per duas breues assertiones confir-
mabimus.

Dico ergo primo, in Adam nullum potuisse
peccatum veniale ex surreptione ante peccatum
mortale inueniri. Hæc assertio probari potest ra-
tionibus omni peccato veniali communibus. Nunc ergo
quas in sequenti assertionem afferemus. Nunc ergo
probatum ratione propria, quia omnis surreptio
repugnat perfectioni, & rectitudini illius status,
qualis in precedenti capite declarata est, & pro-
bata, & traditur ab Augustin. lib. 14. de Ciuit. cap.
10. & sequentibus vsque ad 26. Respondent, dupli-
cem esse surreptionem, alteram ex præuina mo-
tione sensualitatis, seu concupiscentiæ, & obie-
ctorum

SVARE
de Angelis
re 6. d. 1. rum
anima.

D. V.

etorum sensibilibus. Et de hac fatetur repugnasse illi statui. Et Maior in i. concl. statuit, non potuisse in primum hominem cadere peccatum veniale ex surreptione sensibilibus, & ita exponit Augustinus, quia iustitia originalis omnes hos motus cohibebat: alia vero est surreptio in ipsamet voluntate ex prauia, & repentina representatione intellectus, quæ maximè accidit circa res superiores spirituales, vel quæ à materialibus obiectis aliquo modo abstrahunt, vt sunt in temporalibus honor, & fama, in æternis verò, quæ ad Deum, & animam pertinent, & præcipue si supernaturalia sunt. Ex huiusmodi ergo surreptione dicunt, potuisse committi peccatum veniale in eo statu, quia iustitia originalis hos motus non frænabat, sed eos tantum, qui in potestate sensitiua insurgunt.

Sed hoc in primis gratis dicitur. Primò, quia August. qui statum illum præcipue declarauit, generaliter loquitur, vt patet ex lib. 14. de Ciuit. c. 10 ibi: Nec aberat quicquam, quod bona voluntas adipisceretur, nec inerat, quod carnem, animamque hominis feliciter viuere offenderet. Notetur verbum animamque, nam motus surreptitius inclinans ad malum, & præsertim peccaminosus non poterat animum hominis feliciter viuere non offendere. Adiungit August. Amor erat imperturbatus in Deum. At certè motus infidelitatis vsq; ad venialem culpam non poterat amanti animum non turbare. Itē infra: Erat deuotio tranquilla peccatis, quæ manens, nullum omnino aliunde malum, quod contristeret, iniebat. Simul omnino, multo minus motus infidelitatis, vel similis, quam reliqui. Secundo, quia cetera omnia, quæ cap. præcedenti adduximus, non minus de motibus surreptitijs voluntatis, quam de cæteris procedunt, & in vniuersum probant, fuisse integram, & perfectam rectitudinem in interioribus potentijs, & in qualibet earum per se peccata, ita vt quando voluntas adhaereret Deo per dilectionem, & obedientiam, nihil inordinatum per se pari posset, non solum circa inferiora, sed multo minus circa ipsum Deum, nam hac multo maior deordinatio fuisset.

Tertiò inuoluitur repugnancia in illis dictis, nam in voluntate animæ coniuncta corpori non insurgunt motus surreptitij contra rationem, nisi præcedant similes motus in sensu. Nam ante motum voluntatis necessaria est apprehensio intellectus, quæ illum excitet, illa verò apprehensio intellectus naturaliter non excitatur, nisi media phantasia, quia intellectus nō potest excitare seipsum: ergo ante motum surreptitium voluntatis, præcedit surreptio, vel in appetitu sensitiuo, vel saltem in phantasia: ergo è contrario, si in parte sensitiua non erant motus inordinati, nec in voluntate esse poterant. Sed instant aliqui, quia necessarium fuit in statu innocentie, vt cogitatio intellectus præcederet motum voluntatis, & rursus naturale erat, vt cogitatio intellectus prius esset imperfecta, quam plenè deliberata: ergo etiam potuit in voluntate insurgere motus indeliberatus ex vi imperfectæ cogitationis, & ita posset in illo esse veniale peccatum.

Sed respondetur idem argumentum fieri posse de motibus surreptitijs circa sensibiles delectationes, quia etiam quando de illis homo cogitat, necesse est, vt aliqua cogitatio intellectus præcedat voluntatem, & vt cogitatio imperfecta deliberationem perfectam antecedit. Negatur ergo prior pars illationis, nam vel in illo statu ita essent res ordinate, & Deus cum illis & cum homine ita concurreret, vt vel intellectus ipse nunquam haberet cogitationem aliquam in ordine ad opus, nisi cum plena aduerentia, vel deliberatione, vel certe sicet talis cogitatio imperfecta esset in intellectu.

Suarez de opere sex dierum.

lectu, nihilominus voluntas vsque ad plenum iudicium non moueretur. Quod certè, & per diuinam prouidentiam, & adiutorium facile fieri posset: & naturæ, ac rationi esset valde cōsentaneum, supposito alio priuilegio, quo in appetitu sensitiuo præuenientes motus inordinati non insurgerent. Quia voluntas non necessitatur, aut vehementer ducitur ad hos motus ex sola cogitatione imperfecta intellectus, nisi simul ab appetitu, & importuna imaginatione trahatur. Denique negatur etiam altera pars illationis, nam licet aliquis motus voluntatis excitari posset ante plenam deliberationem, Deo prouidente, & gubernante fieret, vt nunquam esset de obiecto turpi, vel rectæ rationi contrario. Quia, vt dixi, cogitatio intellectus etiam deliberata à phantasia semper ortū haberet: phantasia autem non posset excitare intellectum ad cognitionem de se malam, alioqui etiam in parte sensitiua non esset rectus ordo sufficienter constitutus, vt supponebatur: non possunt ergo hæc duo priuilegia, seu partes vnius priuilegij inter se conuenienter, vel consequenter separari.

Dico secundo. Non potuit Adam in eo statu venialiter peccare ex perfecta deliberatione, nisi prius mortaliter peccatum statum amitteret. Aliqui ex auctoribus, qui nobiscum in hac assertionē conueniunt, illam probare nituntur ex intrinseca perfectione, & dignitate hominis in illo statu. Nā erat in excellenti gradu sanctitatis, & habebat perfectissimas virtutes, & plenam cognitionem, & deliberationem, & ideo vel non poterat male eligere in materia leui, vel respectu illius non esset leuis, & ideo iam peccaret mortaliter. Sed hoc fundamentum quomodocunque spectetur, conueniens non est, meritoque à D. Thoma rejicitur. Quia in primis non possumus negare homini in illo statu intrinsecam libertatem ad volendum, seu eligendum in quacunque materia particulari, etiam de se leui, vt est verbum otiosum, vel mendacium. Quia nihil erat, quod necessitaret voluntatem hominis, siue quoad exercitium, siue quoad specificationem in tali materia magis, quam in alia. Nec sola sanctitas, aut virtutes habituales in quouis gradu perfectæ poterant hanc necessitatem imponere voluntati, quia habitibus utimur, cum volumus. Et ex parte intellectus poterat esse inconsideratio, vel alius similis defectus non minus in materia leui, quam in graui, quantum est ex naturali modo cognitionis humanæ, etiam supposita perfectæ scientia habituali illius status: ergo impotentia peccandi venialiter dicto modo non potuit oriri ex intrinseca necessitate, vel carentia libertatis.

Deinde non possumus dicere, materiam illam respectu hominis in illo statu fuisse grauem solum propter excellentiam status, aut virtutum, quia talis circumstantia personæ non transfert peccatum veniale in mortale, neq; mutat speciem malitiæ, quæ potest esse ex suo genere venialis, cum qua sola peccatum non fit mortale, nisi ad aliam speciem transferatur, vt patet in verbo otioso, & mendacio. Imò etiam peccatum ex genere mortale quod fit veniale ex leuitate materiæ tantum, si materia ipsa non augeatur, nunquam fit mortale, ex sola dignitate, vel sanctitate personæ, nisi alia circumstantia interueniat, quæ speciem, seu modum grauitatis mutet, vt tanquam certum suppono ex materia de peccatis.

Præterea non est probabile, quod quidam dicunt, peccatum illud in eo statu fuisse grauem solum propter excellentiam status, aut virtutum, quia talis circumstantia personæ non transfert peccatum veniale in mortale, neq; mutat speciem malitiæ, quæ potest esse ex suo genere venialis, cum qua sola peccatum non fit mortale, nisi ad aliam speciem transferatur, vt patet in verbo otioso, & mendacio. Imò etiam peccatum ex genere mortale quod fit veniale ex leuitate materiæ tantum, si materia ipsa non augeatur, nunquam fit mortale, ex sola dignitate, vel sanctitate personæ, nisi alia circumstantia interueniat, quæ speciem, seu modum grauitatis mutet, vt tanquam certum suppono ex materia de peccatis.

Ad 2. partē.

21
Assertio 5. in ordine.
Quaratione quidam probant assertio nem.

Refelluntur
1. à D. Th.

22
Refelluntur

23
Aliorum quoque ratio imo probatur.

delectationem, vel commoditatem contra rationem, & sine fine honesto, de quo nunc non considerat, vel non satis aduertit, quod totum fieri potest sine contemptu Dei, aut legis, aut alio simili, qui grauis sit. Ergo non est verisimile in illo statu necessarium fuisse vt formalis contemptus Dei vel legis cum peccato ex genere suo, vel ex leuitate materiae venialis, semper coniungeretur. Quin potius nec peccando mortaliter, videntur primi homines hunc formalem contemptum habuisse, sed tantum virtute propter rei grauitatem: ergo nec peccando in materia leui, erat necessarius ille formalis contemptus. Vnde enim esset talis necessitas, cum nec fit intrinseca actioni, aut voluntati, neque ex Deo esse posset: Neque etiam venialis contemptus ibi esset, quia supponitur obiectum esse graue. Denique non minus improbabile est, quod Albert. ait, omne peccatum futurum fuisse mortale in illo statu, quia tunc homo nullum haberet incitans ad peccandum in leui materia, & ideo debuisse tale peccatum illi ad mortem imputari. Hæc enim illatio nullum fundamentum habet, quia ille modus peccandi ad summum auge libertatem in eo genere peccati, non verò transfert peccatum veniale in mortale. Et deinde licet intrinsecum incitans ibi deesset, obiectum ipsum sub aliqua ratione boni spectatum incitare posset, vt voluntas illud liberè amando solum habere deordinationem illi obiecto proportionatam, quantum plenè liberam, non tamè morte dignam.

Verum ergo fundamentum assertionis ex diuina lege in illo statu posita fundumum est. Statu enim Deus, vt status ille integer, & *illius* permaneret, quandiu homo a suo vltimo fine non auerteretur, quia illum voluit esse quafi primam, & essentialem rectitudinem illius status, ratione cui nullus posset esse defectus in inferioribus potentijs, vel actibus quantum duraret. Et ideo confiteretur vbi necessarium quia Deum homini providere in eo statũ, vt nunquam venialiter peccaret, quandiu ipse peccando mortaliter non se priuaret tota illius status felicitate. Hæc est ratio D. Thomæ, & ad eam reuocantur omnes alie, quæ in hoc puncto fieri solent. Probatur autem potest fundamentum illud ex August. 14. de Ciuit. cap. 10. cuius verba suprà retuli. Veruntamen in cap. 26. addit alia, quæ pro hoc puncto videntur expressa. *Viuebat*, inquit, *homo in Paradiso, sicut volebat, quando hoc volebat, quod Deus iusserat, viuebat fruens Deo, ex quo bono erat bonus: viuebat sine vlla egestate.* Quod verbum vltimum ponderari potest, nam pius est peccatum veniale, quàm quælibet egestas, imò ipsummet veniale peccatum magna est miseria. Addit infra, *Summa in carne sanitas, in animo tota tranquillitas.* Quomodo autem animus sapiens, & iustus cum peccato veniali posset esse tranquillus. Et si in corpore summa sanitas, cur non magis in anima? at vbi est peccatum veniale, non est summa anime sanitas. Et subiungit inferius, *Nihil omnino triste, nihil inanis lætum.* Est autem inanis lætitia quoddam genus venialis peccati: ergo, sicut hoc ab illo statu August. excludit, ita censet de reliquis, est enim eadem ratio.

io Vnde potest fieri quasi inductio quedam : nam
quandiu homo esset conuersus ad Deum, vt viti-
um finem, eiusque preceptum in eo statu serua-
ret, nunquam moreretur, vt cap. sequenti videbi-
mus, & Scotus fatetur, etiam per peccatum venia-
le non fuisse amittendum illud bonum. Deinde
nullam molestiam corporis pateretur, nam, vt
August. *supra* ait, *neque effraret, neque firret, neque in*
corpore, vel ex corpore vllas molestias vllis eius sensibus, quic-
quam ingereret. Item nullum inordinatum motum
in animo sentiret, vt iam ostensum est: ergo mai-
or ratione debuit ad omni peccato veniali praefer-

uari, quia est in se maius malum, & secum affe-
rationem tristitia; & poenae, vt iam diximus. Re-
sponderi autem potest esse differentiam inter hos
peccata veniale, & ceteros defectus, nam reliqui
sunt involuntarij, & nõ est in hominis morali po-
testate illos omnes vitare: & ideo conueniens fuit
per diuinam providentiam hominem in illo statu
ab eis praeseruati. Venialia autem peccata plene li-
bera facillimè poterant ab homine in illo statu vi-
tari, & ideo expeditè potuit relinquere hominem
in manu consilij sui quoad hæc peccata venialia,
sicut relictus est quoad mortalia.

Sed hoc discrimen si attente consideretur nullum est. Nam cetera mala licet per se non requirant formalem libertatem, sicut veniale peccatum, nihilominus non vitabantur ab homine in illo statu fine convenienti vsu libertatis suae, vt supra cum D. Thom. diximus, & in cap. sequenti magis explicabitur. Vt autē infallibilis esset talium malorum carentia, seu euitatio, Deus sua providentia ita dirigebat hominis voluntatem, vt semper convenienti modo omnem occasionem talis mali effugeret. Ergo licet peccatum veniale liber vitium esse potuit Deus hominem praeservare, ne illud committeret, quandiu in peccatum mortale non incidere: ergo supposita institutione illius status, credendum est ita factum esse. Tum propter rationem factam, quia magis minueret, & perturbaret ordinem, ac perfectionem illius status peccatum veniale, quam cetera mala. Tum quia alias durate illo statu homines possent acquirere habitus vitiosos, & per venialia peccata disponi ad peccandum mortaliter, & multiplicari hominibus, possent huiusmodi peccata multiplicari per mandata, fraudes, ambitiones honoris, & potestatis, & similia. Quae omnia non possent non perturbare aliquo modo felicitatem illius status, & perfectionem eius minuire. Tum denique, quia si homo in illo statu venialiter peccaret, non posset cum illo ingredi beatitudinem, sed prius oporteret pro illo statui facere. Respondet Scot. per actum dilectionis potuisse omnino deleri fine alio dolore, vel satis factione. Sed contra hoc obstat ratio iustitiae, vt quantum quisque in malo delictatur, tantum poenae sublineat. Et praeterea ipsemet Dei amor cum conscientiae accusatione quasi naturalem dolorem aliquem, & tristitiam de offensae iam veniali contra Deum commissa excitaret. Est ergo huiusmodi malum, tanquam in suo genere leue, illi statui valde contrarium.

Ex quo constat, qualis fuerit impotentia peccandi venialiter in illo statu, nam in primis contem-
scio, non fuisse ex folis habitibus intrinsicis, neque
ex carentia fomitis, nam licet hæc faciliore mul-
ta redderent potentiam vitandi omnia peccata venialia,
venialia, non tamen auferrent libertatem ad ea facien-
da peccandum. Tum quia habitibus vitandis, cum vo-
luntus. Tum etiam, quia sine præcedente passio-
ne, & cum quadam habituali virtute poterant in
illo statu peccare mortaliter: ergo quantum erat
ex parte illorum principiorum, multo magis po-
tissent venialiter peccare, quia & habitus magis
inclinant ad vitandum graue malum sibi contra-
rium, quam leue, & alioqui motus fomitis, neque
ad leue, neque ad graue malum inclinant: ergo
illa principia non sufficiunt ad impediendum in-
fallibiliter peccatum veniale. Addenda ergo est
diuina protectio, quæ ita regebat mentem homi-
nis, vt infallibiliter in huiusmodi peccatis non con-
sisteret. Quod duobus modis fieri potuit à Deo.
Primo necessitando voluntatem primi hominis
saltem quoad specificationem, respectu huiusmo-
di actuum, seu negando concursum ad huiusmodi
actus. Sed hic modus minus perfectus est, minus
que moralis, & ideo non videtur asserendus. Alter
ergo

Denique
Albertira-
tio emertitur

24.
Veraratio
pro assertis.

Fundatur
dictatio
in Augustino

25.
Fit inductio
pro ipsa as-
sertione.

SVA R E
de Angelis
re G. di nun
anima .

DD.

ergo modus esse potuit per diuina auxilia excitantia congrua, data in omni occasione peccandi venialiter, vt voluntas non consentiret. Quod quidem ipsa integra libertate, & infallibiliter faceret, quia illa non esset necessitas simpliciter, sed composita, supponens congruitatem auxilij ex præscientia conditionata boni vsus liberi arbitrij cum tali auxilio futuri. Et hic modus præferendus est, quia est aprior ad meritum, & ad moralem gubernationem humanæ voluntatis.

Sed instant aliqui pro Scoti opinione pugnant, quia hinc sequitur, Adam non obstante originali iustitia potuisse peccare venialiter, ac proinde non fuisse repugnantiam inter peccatum veniale, & iustitiam originalem, & ita conceditur Scoto, quicquid ipse intēdit. Nam quod Deus potuerit non obstante illa potestate peccandi facere, vt homo illa non vteretur, nemo dubitare potest, & an facturus esset, non constat. Imò, quod grauius est, addit quidam, ex effectibus constare Deum id non fecisse, quia de facto Eua, & Adam venialiter peccarunt, priusquam mortaliter. Eua quidem, loquendo cum serpente, & exponendo se periculo saltem remoto deceptionis, & grauioris lapsus: at verò exponere se tali periculo aliquod peccatum fuit, & nondum erat mortale: ergo saltem veniale, nam tenebatur statim vitare colloquium cum serpente, vel consulere Adamum, vt vel ipse cum serpente disputaret, vel alio modo illam à periculo custodiret. Adam verò priusquam de cibo vetito ederet, peccauit non reprehendendo Eua, vel nimium amando illam, in quo potuit saltem venialiter peccare. Imò Aug. 14. de Ciuit. cap. 11. dicit, Adamum existimasse, veniale futurum fuisse peccatū, si ad conueniendū vxori de cibo comederet.

Ad priorem partem obiectionis respondeo, illam procedere ex falsa existimatione, quod iustitia originalis sit aliquis particularis habitus, cui non repugnat peccatum veniale, quod nos in superioribus reprobauimus. Imò in sequentibus ostendimus, iustitiam originalem non addere aliquem habitum, vltra omnes virtutes per se, & per accidens infusas, & Spiritus S. dona. Vnde fumen- do iustitiam originalem pro aliquo habitu, vel habituum collectione tantum, conceditur non repugnare peccatum veniale simul esse cum illis, neque in hoc sensu tractatur à nobis quæstio: sed nos loquimur de iustitia originali, vt includit omnes perfectiones illius status, prout à Deo de facto institutus est, & sic dicimus includere peculiare Dei protectionem ad non deficiendum, neque patientium aliquod malum non solum pœnæ, seu naturale, sed etiam culpæ, & morale, quamdiu rectitudo iustitiæ ad Deum sine auersione ab ipso cōseruaretur. Et ita non admittimus in voluntate primi hominis absolutam impotentiam peccandi venialiter, sed tantum compositam cum dono iustitiæ, vt illam protectionem diuinam includente.

Vnde ad alteram partem omnino negamus de facto peccasse homines venialiter, priusquam mortaliter. Id enim repugnat ferè omnium Theologorum opinio, nā licet aliqui potestatem admittant, de facto non ita loquuntur. Nec est fundamentum ad id asserendum. Nam August. 14. de Ciuit. cap. 13. expresse docet initium omnis peccati in primis hominibus fuisse superbiam, iuxta illud Tobie 4. Superbiam nunquam in tuo sensu, nec in tuo verbo dominari patiaris, in ipsa enim iniuria sumpsit omnis perditio. Et Ecclesiast. 10. Initium omnis peccati est superbia. Et aperte constat, illam superbiam fuisse peccatum mortale, nam fuit de graui obiecto, & plenè delibata: ergo ex sententia Augustini primum peccatum hominis mortale fuit. Vnde quæ in contrarium ponderantur nullius sunt momenti. Nam quantum ad Eua, illa certè audiendo serpentem

non peccauit, quia actus ille de se in differens erat, imò in potestate illius nō fuit, non audire loquentem. Et quamuis potuisset non respondere, nec responsum postea expectare, ad hoc non tenebatur, quia nulla ratio periculi tunc occurrebat: vide inferius lib. 4. cap. 2. in cap. verò 3. ad alteram partem de peccato Adæ respondemus.

C A P V T X I V.

Virum homo creatus fuisse aliquo modo immortalis, & impassibilis.

Perfectiones, quas hactenus explicauimus, ad solam animam, & eius potentias pertinent: hæc autem, quam nunc declarare aggredimur, totius est compositi, ideo post perfectiones, quas in corpore, & animo sigillatim considerauimus, de indissolubili vtriusque nexu dicendum sequitur, præsertim, quia hæc indissolubilitas, partim ex perfectione corporis, partim ex vigore animi proveniebat, vt videbimus. Primum ergo cauendus est error Pelagij, qui dixit, non minus fuisse mortalem, & moriturum Adamum ante peccatum si nō peccasset, quam peccando fuit. Ita refert Aug. Ep. 106. circa finem, dicens in Synodo Palest. inter alia obiectum esse Pelagio, cum dicere, quia Adam si peccasset, siue non peccasset, moriturus esset, & mortem non esse in genus humanum introductum, per præuersionem Adæ. Et cum alijs, etiam hunc errorem Pelagium retractasse, quamuis fide non satis sincera. Et ita lib. de Hæres. in 88. hunc eundem errorem Pelagio tribuit. Cuius fundamentum quantum ad ipsam Adamum aliud esse non potuit, nisi quia mortalitas naturalis est corpori humano secundum eius naturam spectato: corpus autem Adæ naturale fuit. Quantum verò ad filios Adæ fundabatur, quia putabat peccatum Adæ nihil pœteris eius nocuisse. Sed hæc est alia hæresis, cuius impugnatio ad materiam de peccato originali spectat: nunc contra priorem breuiter agendum est.

Primo ergo dicimus, Adamum fuisse aliquo modo immortalem, id est, potuisse nunquam mori, si vellent, seu nunquam fuisse moriturum, si nō peccasset. Hoc de fide tenendum est. Probatur primo ex Script. Gen. 2. In quocunque die comederis ex eo, morte morieris. Quem locum de morte animæ Pelagius interpretatus est, quia Adam in die, in qua peccauit, non statim secundum corpus mortuus est, sed tantum secundum animam. Ad quam sententiam videtur accedere Gregor. lib. 5. Epist. Ep. 14. alias cap. 114. & li. 6. Ep. 31. cap. 195. & Eucher. in Gen. 3. Nihilominus certa fide tenendum est, comminationem illam fuisse de morte corporis, vt Paulus statim citandus illam interpretatur, vt ex Gen. 3. colligi potest in illis verbis: In sudore vultus tui visceris panem tuo, donec reueraris in terrā, de qua sumptus es: quia pulvis es, & in puluerem reuerteris. Et infra, Nunc ergo ne forte mittat manum suam, & sumat de ligno vite, & comedat, & viuat in æternum, eniste eum Dominus Deus de Paradiso, &c. Per quæ ostenditur quasi executio illius pœnæ. Nam propter peccatum priuatus est homo Paradiso, & remedijs, quibus ad vitandam mortem vti poterat, & quasi morti traditus est, vt per communem ciborum vsum vitam cōseruaret, donec in terram reuerteretur. Vnde tacite etiā explicatur, quo sensu dictum fuerat, In quocunque die comederis, morte morieris, id est, morti obnoxius eris, seu mortalis efficiaris, seu mori incipies. Nec Gregorius vel Eucher. huic veritati contradicere voluerunt, sed declararunt, etiam mortem animæ ibi significatam fuisse, & hanc statim incursum fuisse, illam verò in reatu, ac debito, vt expressius declarauit Albin. seu Alcuin. in quæst. in Genes. Et hanc pœnam mortalitatis significasse Deum in eodem Gen. 3. cum fecit Adæ, & Eua tu-

Ordo præsentis capitis ad præcedentia.

Error Pelagij in præsentibus.

Pelagij fundamentum, non quod.

Vide in tract. de peccato originali disp. 9. sect. 3.

1. Assertio de fide.

Probatur 1. ex Script.

Pelagij euasio cuius videtur assensisse Greg. & Eucher.

Explicatur Greg. & Eucher.